

10. Az elmúlt hónapok eseményeit értékelve meg kell mondanunk azt is, helytelenek tartottuk azt a polémiát, melyre a közelmúltban a Matica slovenskával kényszerültünk. A magunk részéről hangsúlyozzuk, hogy a központi, járási és helyi szerveink, szervezeteink részéről a megértés szellemében, a párt politikájának védelme és segítése érdekében kívánunk együttműködni a Matica slovenská központi, járási és helyi szerveivel, szervezeteivel.

11. A pártcsoport javaslatára a KB plénuma megerősíti tisztségükben Fábry Zoltánt, a CSEMADOK örökös díszelnökét, és Lőrincz Gyulát, a CSEMADOK díszelnökét.

12. A KB plénuma tudomásul veszi, elfogadja Duray Miklós lemondását a KB elnökségi tagságáról.

A CSEMADOK-ot a jövőben is a hazai és a nemzetközi munkásmozgalom, a köztársaság egysége, az ország nemzetjeinek és nemzetiségeinek békés, alkotó együttélése, a szocializmus érdekei, a Szovjetunió és az egész szocialista tábor töretlen szövetségének szempontjai fogják vezérelni.

A CSEMADOK KÖZPONTI BIZOTTSÁGA

FKI, Szabó Rezső iratai, 6. d., géppel írt tisztázat

112

Pozsony, 1969. december 3. Az Új Szó szerkesztőségének és pártszervezetének önbíráló nyilatkozata, amelyben elhatárolódnak a lap szovjet megszállás ellen tiltakozó 1968. augusztusi írásaitól.

AZ ÚJ SZÓ SZERKESZTŐSÉGÉNEK ÉS PÁRTSZERVEZETÉNEK NYILATKOZATA

Az Új Szó szerkesztőségének vezetősége és pártszervezete az utóbbi hónapokban több ízben mélyrehatóan értékelte szerkesztőségi kollektívánk munkáját 1968 januárjától 1969 májusig. Feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy az értékelésről röviden számoljunk olvasóinknak is, és így nyilvánosan elhatároljuk magunkat az említett időszakban lapunkban is előfordult eszmei hibáktól.

Elsősorban a lapról beszélünk, mert amint alapszervezetünk novemberi taggyűlésén is leszögeztük, az Új Szó pártszervezete a szóban forgó időszakban – beleértve a tavaly augusztusi drámai napokat is – nem fogadott el egyetlen olyan határozatot sem, amelyet ma hatálytalanítanunk kellene. Ezzel kapcsolatban külön foglalkoztunk pártszervezetünk állásfoglalásával, amely a lap tavaly április 2-i számában jelent meg.⁴⁰³ Gondos áttanulmányozása után az a véleményünk, hogy ebben az állásfoglalásban kissé leegyszerűsített elképzeléseink voltak ugyan a sajtószabadságról és a sajtó pártirányításáról,

⁴⁰³ Lásd az 5. sz. dokumentumot.

de a lényegét tekintve ma is helyes dokumentumban igyekeztünk marxista elemzését adni a szerkesztőség kollektívája által a múltban végzett és elvégzésre váró munkának.

Fontosnak tartjuk továbbá a CSEMADOK Központi Bizottsága állásfoglalásának közlését 1968. március 15-i számunkban. Ez az állásfoglalás nagy visszhangot váltott ki, olvasóinktól mintegy ötszáz levelet kaptunk, s ezeknek jelentős hányadát közöltük is. Nem sokkal később – meggyőződésünk szerint eszmeileg helyes, pártos és marxista alapokon – elvileg szembehelyezkedtünk a nemzetiségi jogokat kétségbe vonó, nacionalista kampánnyal. Pozitívumnak tartjuk, hogy az Új Szó nemcsak erre igyekezett választ adni, hanem egyben nem adott helyet a magyar részről megnyilvánuló türelmetlen, intoleráns és nacionalista hangoknak sem.

Az augusztusig terjedő időszakban – bár a lap hasábjain általában lemérhető a józanság és a megfontoltság – objektív és szubjektív okok miatt előfordultak már olyan írások (főként a sajtóiroda hivatalos anyagaiban, illetve a lapszemlékben), és egyes cikkekben szöványosan olyan gondolatok, mondatok, utalások, amelyek ideológiai szempontból nem állják meg a helyüket. Nincs, és nem is lehet szándékunkban a tájékoztatatlanságot, a tévedést, a hibákat mentegetni, még ha esetlegesen voltak is.

A baráti szövetséges országok tavaly augusztus 20-i lépését követően, amelyet teljes mértékben igazolt a szocializmus vívmányait joggal féltő aggodalom, lapunkban is megjelentek olyan írások és a szerkesztőség nevében megfogalmazott állásfoglalások is, amelyeket helytelenítünk és elítélünk. Ide soroljuk azokat az írásokat és közleményeket is, amelyek nem utolsó sorban a párt és az állam vezető szervei által elfogadott antimarxista nyilatkozatok kiváltotta nacionalista légkörben a szövetséges, esetünkben főleg a magyar csapatokat és a magyarországi tömegtájékoztatási eszközöket megbélyegezték, ignorálásukra szólítottak fel és a segítségben szuverenitásunk veszélyeztetését látták. Elhatároljuk magunkat ettől éppúgy, mint azoktól a ritkán előforduló kitételektől is, amelyeket joggal sérelmesnek találhattak főleg a régi kommunisták. Ezért utólag elnézést kérünk tőlük.

Bár az augusztust követő hónapokban is előfordultak még hibák, és eszmei szempontból akad itt is kifogásolni való, véleményünk szerint a moszkvai jegyzőkönyv aláírását és főleg a CSKP KB tavaly novemberi határozatát követően fokozatosan és mind következetesebben igyekeztünk elősegíteni a konszolidálódás meggyorsítását.

A CSKP KB áprilisi és májusi ülése óta tevékenységünkkel a proletár internacionalizmus jegyében, a marxizmus–leninizmus alapelveivel összhangban támogattuk a pártunk új vezetőségének életünk teljes normalizálására és a további fejlődés biztosítására irányuló minden intézkedését. Erre a jövőben fokozottan törekszünk s ehhez kérjük olvasóink segítségét.

AZ ÚJ SZÓ SZERKESZTŐSÉGE
ÉS PÁRTSZERVEZETE

Új Szó, 1969. december 3. 1. p.

Pozsony, 1969. december 3. Beszámoló az Új Szóban a Csehszlovákiai Magyar Néprajzi Társaság november 29-i megalakulásáról.

MEGALAKULT A CSEHSZLOVÁKIAI MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁG

A NÉPRAJZI gyűjtőmunkával a CSEMADOK két éve kezdett el behatóbban foglalkozni. Felmérte, ki, hol, mikor és mit gyűjtött már az itt élő magyarság körében. Általános néprajzi kérdőívet állított össze, melynek adatai a további gyűjtőmunka alapjául szolgáltak és kiépítette az önkéntes néprajzi gyűjtők hálózatát. A CSEMADOK járási bizottságai mellett megalakította a néprajzi szakcsoportokat.

Az önkéntes gyűjtők számára iskolázásokat rendezett, melyeken kiváló magyarországi szakemberek adtak elő. A „Tábortűz” című ifjúsági lapban pályázatot hirdetett kiolvasók és mondókák gyűjtésére. S az eredmény sem maradt el: 147 faluból 204 kitöltött felderítő kérdőív érkezett be; 2040 kiolvasó és mondóka, 826 népdal, 68 népballada, 91 lakodalmi rigmus, 13 monda vár feldolgozásra és publikálásra; néprajzi kiállítást rendeztek Kéménden, Buzitán, Debrődön, Csiffáron, a közelmúltban állandó jellegű néprajzi kiállítás nyílt Lédecen.⁴⁰⁴ A még tovább sorolható eredmények s a gyűjtőmunka magasabb szintű irányításának szükségessége tette jogosulttá a Csehszlovákiai Magyar Néprajzi Társaság megalakítását.

Az Országos Néprajzi Szakbizottság kezdeményezésére 1969. november 29-én összehívták Pozsonyba a Társaság alakuló közgyűlését. A CSEMADOK KB titkárnak, *Varga Sándornak* megnyitó szavai után *Ág Tibor*, a CSEMADOK KB néprajzi szakelődője ismertette a néprajzi gyűjtőmunka eddigi eredményeit, majd javaslatot tett a Társaság megalakítására. A résztvevők megvitatták és jóváhagyták a Társaság alapszabályzatát és programját és ezzel megalakult a Csehszlovákiai Magyar Néprajzi Társaság. Ezt követően a 28 alapító tag megválasztotta a vezetőséget, majd *Marczell Bélának*, a Társaság elnökének zárszavával az alakuló közgyűlés befejeződött.

A májusban alakult Csehszlovákiai Magyar Nyelvművelő és Nyelvjáráskutató Társaság után tehát újabb biztató lépés történt szellemi életünk fejlesztése felé. Erre enged következtetni a Társaság programja is, amely feladatul tűzi ki a néprajzi kutatómunka tudományos programjának kidolgozását, a járási néprajzi szakcsoportok munkájának irányítását stb.

Tevékenységét a SZTA Néprajzi Intézetének és a MTA Néprajzi Intézetének segítségével s az említett intézményekkel együttműködve kívánja végezni.

Tudatában vagyunk annak, hogy a csehszlovákiai magyar néprajzkutatás kérdését csak ezzel foglalkozó tudományos intézmény létrehozása oldhatná meg maradéktalanul. Ez még várat magára. Így a Társaságra hárul ez a feladat, hogy a rohamosan kallódó szellemi és tárgyi népi kultúra értékeit megmentse a jövő nemzedék számára.

– mm –

Új Szó, 1969. december 3. 4. p.

404 Barslédecen.